

PAGINA CULTURALĂ

CRONICA DRAMATICA

„Fata fără zestre“ de N. A. Ostrovski,

pe scena Teatrului de stat Arad

Vorbind despre creația lui Ostrovski, criticul N. A. Dobrolubov, într-unul din studiile sale închinat operei marelui dramaturg, spunea că în piesele lui Ostrovski „sint exprimate în modul cel mai amplu tendințele contemporane ale vieții rusești sub aspectele lor negative“. Zăgrăvirea în imagini sugestive a monstruoasă relațiilor sociale din vremea sa, cu nefastele consecințe ce decurgeau din acestea, plesile marelui dramaturg constituie ecoul năzuirilor omului spre o viață mai bună, spre un trai în care demnitatea umană îngenuchează ca să-și recapete suveranitatea. În cei 40 de ani de activitate, ca dramaturg și militant social pe tărîmul teatrului, Ostrovski a murit cu toată dăruire, plin la sacrificarea propriei sale linii și sănătății. Exemplul luminos de scriitor realist și democrat al lui Ostrovski a fost și este apreciat unanim de oamenii sovietici și de comențarea progresistă de pretutindeni. Pe drept cuvânt l-a spus marelui dramaturg „părinte al teatrului național rus“. Într-adevăr, opera sa dramatică a reimpusă reperul teatral național. Jucând rolul de adevărat tribun social, el ne-a înfățișat în piesele sale diferite fațete ale edificului social bazat pe corupție și jecmănirea poporului; demascând „impărtășia întinerului“, (cum spunea N. A. Dobrolubov), plesile lui Ostrovski formează o adevărată enciclopedie a felului de viață a contemporaneității sale. De data aceasta, Ostrovski aduce un suflu nou, reînnoitor pe scenele Rusiei: căminul vii, de pe pământul țării sale, în complexitatea caracterului lor, în locul personajelor artificiale, lăcșive din tragediile pseudoclasice ori din vodevilurile și farsele ce se prezentau înainte, a adus în fața spectatorilor adevărul vieții reîntruchipat artistic.

Prin piesele sale, dramaturgul a lăsat în special în negustorimea hrăpărească și rapace, care reprezenta forța domnia întinată a capitalului. În rândul pieselor terminate, se înșiră, la 18 octombrie 1878, și cea de-a patruzecă-celebră dramă „Fata fără zestre“, una dintre creațiile cele mai valoroase ale lui Ostrovski.

Drama „Fata fără zestre“, noua piesă pusă în scenă de colectivul Teatrului de stat din Arad, sub regia artistică a lui O. Rappaport, a reușit să transporte oamenii din Rusia secolului trecut în fața spectatorilor din zilele noastre. Spectacolul prezentat de teatrul de stat din orașul nostru este o realizare apreciabilă a stagiunii în curs.

Dramatismul situațiilor scenice, se concentrează în jurul intrigii de bază a piesei: Paratov-Larisa. Acțiunea dramatică, în interpretarea artiștilor ardeleni, se desfășoară armonios, gradat, dinamic, cu intensitățile proprii genului, la această adăugându-se ca parte integrantă, organică, țesută în linie în structura piesei, decorul, mai precis peisajul din actul I și IV care contribuie în mod feroce la sublinierea situațiilor. Căruia naturii răpitor de frumoase din Rusia, vraja amurgurilor și minunăția irisului de lună răsărit în undele Volgăi, toate acestea sporesc și conturează starea sufletească a personajului feminin Larisa, care vrea să se desătușăze cît mai repede din atmosfera grea, apăsătoare a vieții pe care o duce și care nu-i poate oferi decât un trai anihilat în păienjenții sentimentelor sale zdrobite, terfelite de oameni de afaceri ca Serghei Sergheevici Paratov.

Larisa Dmitrievna, fată din modesta familie de burghezi a Ogudalovilor, iubește cu patimă pe Paratov, mare proprietar de vapoare. Acesta, după ce reușește s-o seducă, o părăsește, logodindu-se cu o alta care, după spusele lui, îi va aduce drept zestre mine de aur. Karandîșev, un om limitat, care folosește metode „ul generis“ pentru coordonarea vieții familiale, va fi omul în brațele căruia se aruncă disperată Larisa, dar pentru care ea nu simte nimic. Tragedia ei — va fi plină la urmă împușcăla de Karandîșev — este tragedia femeii care trăiește într-o lume, într-un mediu ce contravine idealului ei de viață. De aceea, deznădăjduită, ea își pune problema dacă mai are sau nu vreun sens să trăiască în condiții ca acestea — ei erau rezolvate.

Larisa este tipul femeii care se ofilește într-un mediu de descompunere morală, de degradare spirituală a unei tașme de afaceriști, de negustori. Ea cade victimă efiei deșănțate, obuze, a acestei caste. În direcția aceasta, rolul Larisei Dmitrievna și-a găsit o interpretare justă în persoana actriței Olimpia Didilescu. În urma studiilor adîncite a rolului, printr-o muncă profesională asiduă, Olimpia Didilescu a reușit să reînviere pe scenă

la reușită să reînviere pe scenă drama Larisei, identificându-se perfect cu aceasta. Diferitele incandescențe psihologice Larisei, toată gama sentimentelor sale diverse, nu rareori contradictorii, într-o înțelegere dramatică chiar, (ca, de pildă, soliloquiul ei din scena a IX-a a actului IV, cu privire la roșul vieții), sînt transpuse în scenă printr-o adevărată creație de înaltă înaltă. Olimpia Didilescu a îmbinat armonios gestul și mimica cu timbrul vocal și deplasările în scenă, acționînd sub impulsul unor sentimente parca autentice, fără ca să copieze sau „să joace“ rolul, ci reînviind-l, plămîndu-l viața și tragedia Larisei Dmitrievna.

Catastrofa Larisei, previzibilă de altfel — încă de la începutul piesei — reflectă în ea așupra vieții și fetei, toate acestea converg ca niște proteste zguduitoare împotriva „impărtășiei întinerului“, împotriva negustorilor vanitogi și meschini, pentru care strălucirea facile a averilor face mai mult decît cinstea, iar redresarea propriului lor buget mai

în rolul lui Robinson, Nicu Antoniu, a redat cu dibăcie figura artistului zeilemist, care, îndărătul frazelor udate de libațiunile bourgogne-ului sau coniacului, ascunde totuși un caracter cinstit cu predispoziții de revoltă împotriva oamenilor și a mediului stătut pe unde s-a pripăit. El este singurul care pare a înțelege pe Larisa în drama ei, apropiindu-se de ea, cînd moare, cu duioșie, marcînd ruptura între el și lieta de „tîlhari“, de „barbari“ cum îi numește pe acheriștii de teapa lui Paratov, Knurov, Vojevatoev el comp.

Un aport însemnat în realizarea concepției spectacolului aduce interpretarea pe care o dă Romeo Lăzărescu lui Mokî Parmeniei Knurov. Actorul a pătruns cu minuțiozitate în resorțurile sufletului ale negustorului Knurov, pe care calculele pecuniare l-au răcit. Faptul că-l propune Larisei să-l urmeze la Paris, nu izvorăște dintr-o vibrație sinceră pentru ea, ci din dorința de a-și ilustra bogățiile în văzul lumii, transformînd pe Larisa într-un manechin

IN CLISEU: o scenă din piesă. Interpreti: Olimpia Didilescu (Larisa) și Zaharia Volbea (Paratov).

mult decît un sentiment de dragoste curat și sincer. Emoționante sînt scenele în care Olimpia Didilescu dă frîu liber efuziunilor sale sentimentale (scena revederii ei cu Paratov din actul II, scenele XI și XII din actul III, cînd cîntă), apoi scena a IX-a și finalul piesei. Ea a reușit să redea prin trăirea intensă a rolului, întreg zbuciumul sufletesc, frîmțitura Larisei, în mod gradat, pînă la desnodămîntul final, cînd moare.

Zaharia Volbea a izbucit să redea în rolul lui Serghei Sergheevici Paratov — prin folosirea din plin a resurselor sale actoricești — figura proprietarului de vapoare, om de bani gata, care subordonează interesele sale mercantile, afaceriste, dragostea, iuima, sentimentele, relațiile amicale — totul, în oscilațiile sale, în balansul dintre dragoste și interes, învinge ultimul, sporînd și mai mult cinismul său; perfidia și duplicitatea sentimentelor lui Paratov au fost scoase în relief de Zaharia Volbea cu convingere prin nuanțarea gesturilor, mimicii și vocii, în funcție de situațiile în fața cărora se găsește și în care trebuie să acționeze într-un anumit fel (scena a VIII-a, act. II și scena a VII-a, act. IV). Actorul a făcut de data aceasta dovada maturității carierei sale, a artei sale interpretative.

Nicu Mihulea a făcut o creație surprinzătoare în rolul lui Kapitonici Karandîșev, funcționar, căruia nu-i sînt străine tendințele de parvenire. Soarta Larisei îi este incredibilă lui. El n-o iubește, sentimentul său ego-centrist, amorul propriu îl pune obraz la ochi, împiedicîndu-l să pătrundă în sufletul Larisei. Ea s-ar sufoca trăind alături de un asfel de om. El vrea ca prin căsătoria cu Larisa să triumfe deasupra batjocurii îndurate de la cei din jur — negustorimea a caparatoare și meschini. Acestea sînt redale pe scenă de actor într-o realizare care face ca figura lui Karandîșev să răsună în mintea spectatorului ca un om în goană după succese lichide în grabă, pentru a nu-și fi știrbit amorul propriu.

Rolul Hariclei Ignatievna Ogudalova este interpretat cu exigență de Elena Bodi care a adus pe scenă tipul femeii șirele, cu experiența vieții, și care nu rezistă în fața luxului și a obiectelor exorbitante; slăbiciunea unei mame/burgheze care nu se dă în lături de la orice ocazii care ar sălta familia ei în viață, parvenismul constituind pentru ea un adevărat „modus vivendi“. Rolul Ogudalovei în sensul acesta este o creație apreciabilă a actriței, Elena Bodi îndreptînd pe deplin așteptările spectatorilor.

IOAN MIHULEA

A. RESTIVAN

La moartea lui George Enescu

Sub cerul cald al patriei iubite,
Se plimbă primăvara prin poeni;
La casa bătrînească din Liveni
Surd în soare crengile-nlorite.

Cleşu mbătrînit și alb a dat
În floarea lui surisul bucuriei...
E ninsă uita copilăriei
Unde petale mici s-au scuturat.

Răcoarea nopții s-a lăsat ușoară
Țărani vin din cîmpuri, de la muncă
Se aud încîntătoare melodii pe luncă
Cum urcă-n slăvi, și-n inimă cum coboară

Sînt cîntecele plaiurilor noastre
Cîntate din bătrîni prin verzi poeni
Și duse peste mări spre țări albastre
De-arcușul fermecat al celui din Liveni.

RUSALIN MUREȘANU

A R A D

Oraș străvechi crescut în plină pustă
Cu trupul strîns în chingi de strălumoase,
Mai ești țărani te știau lăcșușă
În inima cîmpilor mănoase.

Căci fost-au domni ce pustiu într-una
Ca norul de lăcșușă toată zarea,
Prădăuind în poșta lor nebună
Atîtea grîne unduind ca marea!

Azi ești pentru mulțimile din sale
Izvor ca apă clară-n plină pustă,
Din care ardelenii noștri gustă,
Și mi-le știu tovarăș bun și frate!

In fața uzinei

Primăvara și-a uitat basmauă albăstră
Deasupra acestui oraș de provincie.
Soarele — trandafir roșu —
urcă abîndu-și petalele în sineala cerului.
Ce noroc că zarea rotundă e înconjurată de plop!
Plopul fin basmauă primăverii întinsă
ca vîntul să nu-l jure nici o unduire,
ci liniștită și largă bolta orașului meu
să poarte nouri subțiri de sîdeț,
și sub vraja trandafirului alb de pe cer,
să sfințească pămîntul cu pîoi de mîrgărintă...
Hădăduiesc spre marginea orașului...
Străzile veșnic aceleași, au rămas în urmă,
Zgomotul mașinilor și tramvaielor
îmi amintesc zumbetului de albine...
Grînele proaspete înconjoară orașul ca un covor persan.
Cineva neudut se joacă prin grînele verzi
mîngîind fiecare fir cu mîna ușoară,
învîntînd fiecare fir să se aplece
în fața pămîntului cu mîros de ploale...
Cineva, neudut se joacă prin grînele verzi...
Poate e zefirul-copilul bătrînelui vînt.
Și tată pașil mau adus în fața unei clădiri
Cărmăzile roșii împletite într-o horă rotundă
zimbesc cu geamuri deschise spre zare.
Coperșul de sticlă subțire
cerne înăuntru spumă de răze,
Minunată clădire de purpură!
Mi se pare o casă de odihnă
unde oamenii uită mîrșălele griji ale zilei
și iese marile bucurii ale anului.
În jurul clădirii sînt flori și alei
și peste ele se apleacă mîrșălele
gărdul albastru.
Nici un horn fumegînd
Nici un caer de fum, nu scrie pe boltă: cărbune,
nu tulbură aerul clar.
Doar departe — orașul străvechi
Fumează din pipe înalte,
trîndînd în plămîni cărbune și jar.
Sînt departe de toate acestea,
Sînt în fața unei clădiri
cu gard albastru și flori...
Dar iată, privirea mi-o ridic spre fașada
Minune! Cîtești și mă mir ca un prunc
Ochi-mi-nu știu de ce — privesc ca prin stîi
(poate de bucuria prea mare)
Cu litere de foc trîndînd parca
stovele încheagă aceste cuvinte:
„UZINA DE STRUNGURI“

RECENZIE

Morții rămîn fineri*)

Vîntul din răsărit împrăștiă peste Germania obosită și înfometată, în pragul celei de a patra lîrni de război, frunzișul răscolit de Octombrie roșu.

Revoluția era tinăra ca și Erwin. Luptase în rîndurile muncitorilor pentru o viață nouă. Nădăjduia că revoluția să pună capăt vieții de mizerie. Luat prizonier este dus în fața statului major. Dar între timp cei trei ofițeri nazisti (Klemm, Lieven și Wentzlow) îi scurtează drumul. Cădavrul a fost găsit mult mai tirziu pe marginea șoselei care ducea spre Grunewald.

În urma acestei dispariții, Martin prietenul său, va hotărî lupta de mîine prin „vigilența lui“ iar Maria — fata iubită — va contribui ca forța creatoare a tinăruului comunist, să se continue prin germenul adevăratei iubiri.

Sinceritatea cărții te uimește.

Răspunderea și susținerea unei familii numeroase era o povară grea. Vlăguit pînă în mîduva oaselor, după așteptarea zădărnica a vreunei munci întîmplătoare, Gesche își duce cu greu povara celor 3 copii or-

*) roman de Anna Seghers, E.S.P.L.A.

J Insemnări

La 1 Mai — ne scrie corespondentul voluntar Gh. Munteanu — în comuna Zerind s-a înăugurat o bibliotecă dotată cu cărți în limbile maghiară și română. Biblioteca se bucură de un mare interes din partea țărănilor muncitori. În primele zece zile de la înăugurare, în registrul bibliotecii s-au înscris circa 200 cititori. Biblioteca Maria Trencsenyi munceste cu dragoste pentru răspîndirea cărții.

Țărani muncitori din satul Galza — ne scrie corespondentul voluntar Ioan Dulhaz — au aplaudat cu însuflețire echipa artistică a comitetului sindical al complexului C.F.R. Arad, care a dat un spectacol în satul lor. De un binemerit succes s-au bucurat dansatorii Petru Agut și Stela Rotariu, cîntăreții Teodor Ilca și Ștefan Mihut.

Opera lui Schiller e de mult cunoscută în țara noastră. În anul 1839, după 34 ani de la moartea scriitorului, a apărut la Iași prima traducere din Schiller în limba română. În deceniile următoare scriitorii ca Iacob Negruzzi, George Cosbuc, Șt. O. Iosif, au tradus lucrări importante ale lui Schiller.

În ultimii ani s-au editat „Intrigă și iubire“ într-o nouă traducere. Sînt în pregătire două volume de „Teatru“, piesele „Don Carlos“ în traducerea lui Al. Philippide și „Wilhelm Tell“ în traducerea poetei Veronica Porumbacu; în limba germană se va edita „Intrigă și iubire“, iar în „Alca bibliotecă critică“ va apare un studiu monografic despre Schiller semnat de Paul Langfelder.

C.C.S., Ministerul Culturii și C.C. al U.T.M. au organizat un nou concurs artistic. Este vorba de cel de al IV-lea concurs pe țară al cercurilor artistice de amatori ale sindicatelor care se va încheia la 15 august 1956.

Stiați că...

— Monumentala operă „Ben-tao gan-mu“ (Bazele farmaceutice) a marelui învățat chinez Li Și-cjen, care a trăit în secolul al XVI, este scrisă în 52 de volume și cuprinde 2 milioane de ieroglife și peste 1000 ilustrații. Această lucrare a fost tradusă în numeroase limbi și constituie și azi un îndrumător necesar pentru specialiști.

— Cercetările științifice au dovedit că în partea superioară a atmosferei în ionisferă, temperatura ajunge la 2200 grade C. Cu toate acestea temperatura unui corp aflat în aceste regiuni nu este prea mult influențată de temperatura aerului înconjurător, acestea fiind prea rar.

— Un fir de wolfram cu diametrul de 0,005 mm. rezistă la o tracțiune enormă: 600 kg./mm. pătrat.

— Înșirate una după alta, globulele roșii aflate în singele unui singur om ar înălțura pămîntul de 3-4 ori.

ANASTASIA CRISAN

